

Verhaal van Kerst 2018 – Ruben van Zwieten

‘Heet jij echt Petra? Daar kun je wat aan doen tegenwoordig hè?’ Nina heeft een eigenaardige manier om mensen welkom te heten op ‘haar’ kunstbeurs. Vlak voor de kerstdagen vindt in de Amsterdamse RAI de jaarlijkse TEPAN Art Fair plaats, de Amsterdamse kunstbeurs voor Young Collectors. De treurige jaren 70 trappenhuisen zijn opgefleurd met rode lopers. Onbetreden en vlekkeloos zien de rode lopers er niet uit. Een week eerder dienden de rode lopers nog voor de Miljonairs fair. De lopers zijn ook steeds lossen op de trappen komen te liggen. Menig vrouw met hoge hakken is blijven haken en heeft haar evenwicht verloren. Nina is dochter van een goed verdienende PWC partner die zijn dochter al op haar 18^e levensjaar beloofde een ‘financiële vangrail’ te zijn voor de rest van haar leven. Nina studeerde zoals zoveel meisjes in haar jaarclub kunstgeschiedenis. Ze heeft nu als zelfstandige op projectbasis de opdracht ‘nieuwe mensen’ naar de beurs te trekken. Met nieuwe mensen bedoelt haar opdrachtgever mensen met geld, die op zoek zijn naar rendement, maar nog niet het verschil weten tussen een Van Gogh en een Rembrandt. Dat komt goed uit, want Nina bezat altijd al een beter netwerk dan dat ze oprechte interesse in de kunsten had. Petra is meegekomen naar de beurs met haar oud collega Diederick, waarmee ze samen bij adviesbureau McKinsey werkte. Petra is een klassieke sociale stijger zoals je er steeds minder hebt in Nederland: afkomstig uit Oss, een klassiek PVDA nest, en de eerste in de familie die naar de Universiteit ging. Diederick is daarentegen keurig oud geld. Zoon van een rechter met een dubbele achternaam en een adellijke titel. Geld speelt geen rol, maar het gaat bij Diederick thuis niet om meer, meer, meer. Boven de deur van het familie staat gebeiteld: honor ante divitias. Eer boven rijkdom.

Petra werkt nog steeds voor de consultant en is voor het eerst op de TEPAN. De enige kunst die bij haar ouders thuis hing kwam van de IKEA.

‘Waarom zou ik iets aan mijn naam willen veranderen?’ vraagt Petra. ‘Oh, gewoon, ik dacht...’, zegt Nina vertwijfeld. Diederick neemt het op voor Petra. ‘Nina doelt op onze prinses Laurentien, weet je wel, die heette vroeger ook Petra en vond dat blijkbaar niet chique genoeg. Ik zou Nina niet te serieus nemen. Ze is 31 en heeft nog niet de rijke man die ze zoekt. Meisjes in blessuretijd zitten altijd wat arelaxed in de wedstrijd.’

‘Ach joh ga weg, Diederick’, gooit Nina eruit.

‘In blessuretijd worden anders wel de meeste goals gemaakt!’ Erik is op uitnodiging van Nina op de beurs en maakt het kwartet dertigers dat hier bij de ingang cava staat te slurpen compleet. Erik is er één van de categorie: hoe nieuwer het geld, hoe hoger het hek. Erik tikt Nina met zijn knie tegen haar dijbeen, eerder lomp dan #metoo.

‘Zullen we even een rondje maken? Ik ga hier niet met lege handen naar huis, als je begrijpt wat ik bedoel.’, zegt Nina tegen Diederick.

Nina en Diederick lopen naast elkaar en kennen elkaar al sinds hun studententijd in Amsterdam. 'Ongekend, wie is die Erik joh?, wat een clown!,' vraagt Diederick aan Nina.

- 'Ik vind hem wel grappig. Zijn vader heeft geloof ik een wapeningsstaalfabriek ergens in Twente ofzo. Bij Arnhem daar.'

'Ja nou en?', reageert Diederick.

- 'Dit is mijn baan hè?, zegt Nina. Dat soort mensen bij de kunsten trekken, ze interesseren voor kunst, en natuurlijk hopen dat ze wat uitgeven. Je weet heel goed dat ik van mijn werk bij de galerie niet kan leven.'

'Je bent dus een soort veredelde makelaar, of eigenlijk meer een soort van propper zoals je die tijdens onze eindexamenreis in Salou had?', vraagt Diederick.

'Nee maar serieus, hoe vind je zo'n gozer en wat zeg je dan?'

- 'Ja we hebben elkaar een keer in de Harbour club gesproken. Het is echt wel een aardige jongen, we hebben echt een mooie avond gehad daar. Dus dan stuur ik hem een invite voor vanavond. Doe er alsjeblieft niet zo ingewikkeld over. Het is niet alsof jij wel voor de kunst komt.'

'Hoezo? Ik ben toch niet voor niets Young Collector? Ik schenk elk jaar 500 euro en koop ook regelmatig wat kunst.'

- 'Ja, en die 500 euro trek je af van je belasting via een periodieke schenking en die kunst koop je als belegging, net zoals Erik van plan is.'

Petra loopt ondertussen naast Erik. Ze hebben niets met elkaar. Erik lijkt Petra een opgeblazen praatjesmaker en vindt haar eigenlijk te oninteressant om mee te praten.

'Waar werk je?' probeert Erik het toch maar.

- 'McKinsey.'

'Ken ik niet. Ik ken alleen de McDonalds, haha.'

- 'Ik ben consultant. Jij komt toch uit een familie met een groot bedrijf? Nou, dan huren jullie vast weleens externe adviseurs in, bijvoorbeeld bij een overname. Die komen dan de boeken doorlichten enzo.'

'Oh ja. En daar werk jij?'

- 'Ja.'

Het zal Erik wat. Hij komt hier voor de vrouwen en die Petra kwalificeert niet in zijn ogen.

'Wat doe jij?'

- 'Pandjes.'

'Wat voor pandjes?'

- 'Ja gewoon, pandjes in Amsterdam en sinds kort ook Den Haag. Amsterdam is zo extreem duur geworden, er is niet meer zoveel te doen.'

'Maar hoe ben je daarmee begonnen? Hoe oud ben je, toch ook pas begin dertig ofzo?'

- 'Ik ben begonnen met vijf pandjes in Zuid. Kochten we mooi aan in 2013, dat was een goede tijd, en toen stuk voor stuk gerenoveerd. En dan alleen maar het mooiste spul erin, marmer, visgraatparketje en van

die stalen deuren met glas, weet je wel. Gewoon high end. Ik heb vorige maand de laatste verkocht, aan expats, een miljoen voor nog geen honderd meter. Gekkenhuis.'

Erik kijkt al een tijdje langs Petra, op zoek naar iets of iemand anders.

Ook de gouden bar in het midden van de grootste zaal van de RAI is een overblijfsel van de Miljonairfair en staat al twee weken vrijwel onafgebroken vol met champagneglazen. Alleen nu is de bar nog opgeleukt met wat kerstversiering. Jinglebel. Jinglebel. Vorige week was hier de Miljonairfair en droegen de mensen smokings en galajurken. Erik was er, met zijn vader en zijn derde vrouw die bij Erik zelf nog op school had gezeten.

-‘Vorige week tijdens de miljonairfair waren er meer vrouwen ’ zegt Erik tegen Diederick die elkaar inmiddels zijn tegengekomen aan de bar.

‘Dat zal best ja. Maar dat soort vrouwen zijn niet mijn ding.’

Diederick denkt aan zijn vrouw Willemijn en hun jonge gezin. Tijdens en direct na hun studietijd waren ze qua ambitie aan elkaar gewaagd geweest. Hij bij McKinsey, zij trainee bij Ahold. Toen hun dochter Emma kwam, vier jaar geleden, ging Willemijn, ergens toch wel verrassend, terug naar drie dagen in de week. Als HR-manager, personeelszaken. De vanzelfsprekendheid waarmee Willemijn verwachtte dat hij daar blij mee zou zijn, irriteerde hem mateloos. En de impliciete veronderstelling dat hij het gat in hun gezamenlijke inkomen wel even dicht zou lopen evenzo. Maar hij hield zijn mond, zo gaan die dingen. Bovendien kreeg hij al snel de kans over te stappen naar Agoria, het private equity-vehikel van de familie Dreesmann. Hiermee steeg zelfs het gezamenlijke inkomen. Niet dat dat nou zo belangrijk was, maar het is toch lekker. De vader van Diederick vertelde hem als student hoe hij op de Bloemendaalse Rotary een keer was gek gedraaid. De vader van de Diederick had in zijn rotaryclub een prachtig exposé gehouden over de rechtspraak en de kwetsbaarheid van de rechtstaat. De eerste vraag uit zijn rotary was: ‘wat pakt nu een rechter?’ Zijn vader antwoordde dat hij voor zijn ambt werd vrijgesteld tegen een vergoeding van ruim 100.000EUR en als max 126.000 EUR. De vervolgvraag aan de vader van Diederick was geweest: ‘kun je daar dan van rondkomen? ‘Je verdient zelfs minder dan een Balkie, verwijzend naar de Zeeuwse oud-minister president met zijn salarisplafond. Geld is niet belangrijk voor Diederick, daar is hij van overtuigd, maar voor die ton en een klein beetje per jaar van zijn vader zou hij niet alles kunnen doen wat hem en zijn gezin gelukkig maakt. Of misschien toch wel?

-----INTERMEZZO-----

Je moet toch wel voldoende verdienen om alles te faciliteren, heeft Diederick vaak genoeg bij zichzelf gedacht. Voor jezelf, je vrouw en bovenal je kinderen. Het mag aan niets ontbreken. Eten, drinken, sporten, vakanties en opleidingen. Bovendien, denkt Diederick bij zichzelf, moet er straks nog op mijn salaris een echt gezinshuis met veel

ruimte komen dat tenminste van hetzelfde niveau als dat ik zelf vroeger had!

Petra heeft ondertussen de aansluiting bij Nina gevonden.

‘Echt mooi opgezet hoor, is deze beurs jouw idee?’

–‘Ja, soort van,’ antwoordt Nina. We wilden heel graag nieuwe mensen betrekken bij kunst, weet je, het moet geen oude mensending worden. Wat dat betreft is het heel gaaf dat je tegenwoordig mensen als Klibansky hebt, die art weer cool maken. Het is ook gewoon echt heel inspirerend, al die kunst en die mensen enzo.’

‘Ik weet echt niks van kunst, reageert Petra, ‘heb het totaal niet meegekregen. Ik heb er ook het geld niet voor, ik ben al lang blij dat ik eindelijk een huis heb kunnen kopen in Amsterdam.’

–‘Oh wat chill, waar heb je gekocht?’

‘Oud-West, heel leuk, aan de Wilhelminastraat. Het is maar 50 vierkante meter, maar ik ben echt zo blij dat ik wat heb.’

–‘Maar je werkt toch bij McKinsey? Dan kun je toch wel wat groter wonen?’

‘Nee. Ze tillen tegenwoordig heel zwaar aan een studieschuld bij de bank, dus ik kon maximaal vier ton lenen. Vond ik nog belachelijk veel voor een verdieping, maar a la. Ik moet toch ergens wonen.’

–‘Huh, maar konden je ouders dan niks schenken? Ik bedoel je mag toch een ton belastingvrij schenken? Dat kun je toch verder dan 400K?’

‘Dan moet je wel ouders hebben die iets kunnen schenken he.’

–‘Ohja. Awkward.’

‘Waar woon jij?’

–‘In de Pijp. Toen ik ging studeren kocht mijn vader twee verdiepingen als investering, ik kon er samen met een vriendinnetje van vroeger in. Toen zij ging samenwonen heb ik het verdeeld in twee appartementen. Eentje woon ik zelf, de ander hou ik aan voor de verhuur. Eerst via Airbnb, dat was echt superchill, ik kreeg soms wel 200 euro per nacht, maar toen mijn burens begonnen te zeiken ben ik geswitcht naar expats. Ook prima en minder ge...’

Plotseling ziet Nina in haar ooghoek haar huisgenoot Julia en stopt abrupt haar gesprek.

‘Juuuul! Gefeliciteerd! Ik zag het aanzoek op Insta!! Wat romantisch daar op Bali!’

Petra is Nina weer kwijt. Ze komt wel vaker Nina’s tegen, vooral op huwelijken van mede-McKinsyanen, maar echt wennen doet het nooit. Soms lijken ze oprecht geïnteresseerd, en door de lage verwachtingen aardiger dan ze zijn. Een soort Stockholm syndroom; doordat ze altijd onaardig doen lijken ze superaardig als ze gewoon normaal doen. Maar geen moment had Petra ooit het gevoel erbij te horen.

‘Er is nog een after in café De Overkant.’ Diederick probeert de groep weer bijeen te drijven.

'Ik ga denk ik naar huis'. Petra is er wel weer klaar mee. Voor Petra zijn dit soort bijeenkomsten ook gewoon hard werken. Ze was destijds bij McKinsey binnengehaald op basis van haar linkerhersen helft voor de productie van excelsheets. Dat netwerken ligt haar niet. Haar manager deed haar onlangs een cursus netwerken cadeau, hetgeen de onzekerheid alleen maar groter maakte.

Nina en Erik willen nog wel even door. Het lijkt geen natuurlijke combinatie, Nina is veel te knap voor Erik, maar een mens moet wat. Haar eerste grote liefde lag goed bij haar ouders, en adoreerde haar. Toch liet haar vader subtiel doorschemeren zich zorgen te maken over deze conservatoriumjongen, die weliswaar prachtig piano kon spelen, maar twee keer per jaar op vakantie betaald je er niet van. Of het nu de hints van haar vader waren of niet; op haar zevenentwintigste zette ze een punt achter de relatie. Daarmee begon ze deel uit te maken het steeds groter wordende vrouwenoverschot in Amsterdam, en speelde Tinder, Happn en Inner Circle in korte tijd helemaal uit.

Diederick heeft Petra weten te overtuigen toch mee te gaan en gevierdlijk maken ze de oversteek naar de simpele kroeg aan de overkant.

Barman Ferdi kent Diederick en Petra nog van hun vrijdagmiddagborrels die ze ook hier hadden. Ze krijgen een high five. Hoewel de kans dat Diederick Ferdi was tegengekomen buiten deze kroeg vrijwel nihil is, kon hij het altijd goed met Ferdi vinden. Ze hielden beide van Ajax en stelden elkaar oprechte vragen. En onthielden ook elkaars antwoorden daarop. Diederick praatte tegen zijn vrienden enthousiast over Ferdi zoals de gemiddelde D'66-stemmer enthousiast over zijn Turkse groenteboer praat. Met dat verschil dat er tussen hem en Diederick wederkerigheid en gelijkwaardigheid was.

'Zijn jullie eindelijk een stel? Het lag er altijd zo dik bovenop dat jullie elkaar leuk vonden!'

'Haha, je weet toch dat Diederick getrouwd is?' lacht Petra het weg.

De drank en de altijd scorende jaren '90 muziek zorgt ervoor dat het ongemak, het elkaar de maat nemen en het hokjesdenken wegebt. Nina en Erik vinden elkaar leuk, dit gaat hem worden voor vanavond.. 'Leef' van Andre Hazes wordt opgezet. Voor het eerst deze avond lijken de vier zich echt verbonden te voelen. Ze hossen zoals massa mensen hossen bij de Toppers. Ze slaan hun armen om elkaars schouder en plukken de dag. Verbondenheid in het yolo-tijdperk; geniet ervan zo lang het kan.

De volgende morgen wordt Diederick met een leeg gevoel wakker. Is het de herhaling van steeds maar dezelfde soort prikkels? Of is het de alcohol? Het gevoel van een vergooide avond als ook het besef dat hij deze dag waarop hij wakker wordt ook bij voorbaat kan wegstrepen? Of

is het leegte van de gesprekken van de avond ervoor. Smalltalk van weinig tot geen betekenisgeving. Of is het een algeheel gevoel van de leegte der dingen? Mis ik inspiratie, passie, bevlogenheid, bezieling om ergens voor op te staan en voor te leven?, vraagt Diederick zich nu af.

Een vriend van zijn vader die dominee is kwam vroeger met regelmaat bij hen thuis op bezoek. De dominee leek Diederick en zijn broers vrijwel altijd in sportkleden aan te treffen als hij er was. Die een kwam namelijk inderdaad van de hockey, de ander ging naar de tennis, en weer een volgende naar de voetbal, “kinderen,” riep de dominee dan, “niet vergeten, niet alleen wekelijkse fitness voor het lichaam, ook die voor de geest. Neem een voorbeeld aan jullie vader: in zijn leeskring eet jullie vader met zijn vrienden voldoende geestelijk brood zoals we dat noemen. Dat vonden Diederick en zijn broers altijd raar en zelfs een beetje goor klinken. Maar toch bewaarde Diederick deze woorden van de dominee in zijn hart.

In zijn bed op deze kansloze morgen krijgt Diederick nu plotseling het idee om zo'n leeskring op te starten naar het voorbeeld van die van zijn vader. Diederick belt zijn pa of hij het nummer van die dominee mag. Nog voor de kerst belegt Diederick samen met de dominee een avond. Diederick stelt een spreekkamer in de kantoorvilla van Agoria in de Museumpleinbuurt ter beschikking. Verder regelt hij de catering, maakt een app groep aan en denkt dan bij het toevoegen van de deelnemers: laat ik het gewoon de eerste keer houden bij die 4 van Café De Overkant en nodigt Nina, Erik en Petra uit. Allen hoogopgeleid, maar toch van diverse komaf. Hoe raar ze het ook hadden gevonden voor deze appgroep 'geestelijk brood' te zijn uitgenodigd, allemaal durfden ze niet niet te komen vanwege een gedeelde fear of missing out. De collega's van Diederick krijgen lucht voor wat hij een kamer in het kantoor heeft geboekt die bewuste avond. Verbazing alom. Eerst vragen zijn collega's zich af wat zo'n leeskring nou precies oplevert in termen van nut. Ze gaan er gemakshalve vanuit dat dit zweverige gedoe betekent dat Diederick tegen een burn out moet aanzitten zoals in hun generatie de laatste veel vaker het geval is. Het wordt al bijna normaal.

Diederick had de dominee gevraagd of het geestelijk brood ook eventueel een hapklare mental snack kon zijn. Iets wat dan ook direct toepasbaar is in hun dagelijks leven, een soort zelfhulp cursus. Even snel de take away van de gehele bijbel uitlichten. Omslachtig legt de dominee uit dat dat zo niet werkt. Dan vraagt Diederick of het verhaal wel een beetje een André Rieu highlight van de bijbel kan zijn of tenminste een Rembrandt achtig Rijksmuseum verhaal zodat Nina na de avond met drie bulletpoints wat andere mensen in haar netwerk kan uitnodigen voor de volgende keer. De dominee legt aan Diederick uit dat het de tijd van kerst en van advent is en dat het dan over de geboorte van een zoon moet gaan. Een mensenzoon die midden in de duisternis, een nieuwe toekomst van licht opent. Het was Diederick even

gaan duizelen. Deze taal was voor Diederick niet cijfermatig genoeg om te volgen, maar had weer een spoor van herkenning toen de dominee eraan toevoegde dat het de trouwtekst was van Maxima en Willem Alexander in 2002.

En zo geschiedde het dat in die dagen vlak voor kerst in de warme, met mooie spotjes verlichte spreekkamer in Agoria aan het kerstige Museumplein Nina, Erik, Petra en Diederick onder de bezielende leiding van een dominee het oude bijbelgedeelte Ruth begonnen te lezen dat nu ook hier voor u allen is mee te lezen in het programmaboekje.

Voor de twaalfde keer
Kerst = heidens Germaans Midwinter Feest
Commercieel Coca Cola vrachtwagen
Stichting Belastingdienst Bijenkorf
Mooi verhaal van Ruth,
maar waar is het kindeke Jezus? En waar is de onbevleete ontvangenis
en vader Jozef?

En het geschiedde in die dagen,
dat er een bevel uitging van keizer Augustus,
dat de hele wereld moest worden ingeschreven.

Ook Jozef
naar de stad van David, die Bethlehem heet,
-omdat hij uit het huis en geslacht van David was-
om te worden ingeschreven
met Maria

die bevrucht was.

En het geschiedde als zij daar waren
dat de dagen vervuld werden dat zij baren zou
en zij baarde haar eerstgeboren zoon
en wond hem in doeken
en legde hem neer in de kribbe,
omdat voor hen geen plaats was in de herberg.

Kerstverhaal is een paasverhaal. Ieder bijbelverhaal is een paasverhaal.
Bevrijding. De weg van Egypteland naar Beloofd Land.
Bijbel betekent boeken. TeNaCh.

Ieder verhaal gaat over bevrijding. Bevrijding van oorlog, van ziekte,
van dood, maar ook van mentale verlamming, of van betekenisloos
onbevredigend werk. Uit het dal komen. Opstaan uit de put.
Opstanding. Ieder verhaal is een paasverhaal. Ook het kerstverhaal.

Ieder kerstverhaal is een paasverhaal.
Maar ieder kerstverhaal is een geboorteverhaal.

Ieder kerstverhaal gaat over de geboorte van een zoon. Licht sterker
dan de duisternis. Een nieuwe toekomst uit een pijnlijk verleden.

Historische fictie. Een onhistorische karakter, maar in een heel bepaald
bijbels literair kader te plaatsen. Het zijn verhalen die jouw helpen jouw
eigen levensverhaal te lezen. Tot op je sterfbed toe, zo is mijn ervaring.

Niet historisch maar thematisch, niet natuur, maar de kern van het leven.

Pesach- begin oogst Hooglied	Gedenken van de uittocht
Sjavoet- 7 wkn oogst Ruth	het volk ontvang de tora in de woestijn
Soekot- einde oogst Prediker	gedenken van de tocht door de woestijn

Ruth 1 : 1 – 22

- 1) Het geschiedde in die dagen van het richten der richteren,
er geschiedde een hongersnood in het land.
Een man van Bethlehem in Juda ging heen
om als vreemdeling te vertoeven in het veld van Moab,
hij, zijn vrouw en zijn twee zonen.

En het geschiedde, er was eens, hier wil een verhaal verteld worden.

Huis van brood.

Huis van brood in het land met hongersnood <> kale vlakten van Moab. (afstammeling Lot). Abraham en Lot scheiden. Ga jij naar links, ga ik naar rechts in Genesis.

- 2) De naam van de man was Elimelech,
de naam van zijn vrouw Naomi
en de namen van de twee zonen Machlon en Chiljon,
Efratieten van Bethlehem in Juda.
Ze kwamen in het veld van Moab en waren daar.

Het is een toneelscript. De toneelspelers worden door de verteller in het stuk snel 1 voor 1 aan het publiek geïntroduceerd.

God is Koning.
De lieflijke.
De ziekelijke.
De zwakke of de afgeschrevene.

Efrata: vruchtbaar land

Twee zonen, zonen geven toekomst. Zoon is metafoor voor toekomst.
Maar die namen voorspellen niet veel goeds.

- 3) Elimelech stierf, de man van Naomi.
Zij bleef over, zij en haar twee zonen.

Cynische naam: god is koning. God is koning? Koning? Koning.
Amehoela. In een gezin met drie kinderen waar na uitgezaaide K de moeder de dood in de ogen keek. Wat heb ik verkeerd gedaan?
Word ik gestraft? Aardig geweest voor de mensen, goed werk verricht, vrijwilligerswerk zelf, waarom overkomt mij dit?

Totale bestaan lijkt te wankelen. Je fundament lijkt als een vloerkleed onder je uit te zijn getrokken. Geen vaste grond onder de voeten.
Geen dak om onder de schuilen.

De leegheid en de kaalheid in de woestijn. De woestijn van Moab staat metafoor voor het normale leven. Wat is mijn toekomst, heb ik wel toekomst?

Die zonen staan voor toekomst, maar die namen beloven niet veel goeds.

- 4) Die deden Moabitische vrouwen op.
De naam van de ene was Orpa,
de naam van de tweede Ruth.
Ze zaten daar ongeveer tien jaar.

Orpa zij die de nek toekeert, zij die haar nek laat zien. Ofwel de rug toekeert.

Ruth, zij die trouw blijft.

Moabitische vrouwen zijn buitenlanders. Gaat recht tegen de trend van het nationalisme in. Gemengde huwelijken zouden wij ook juist weer nodig hebben. Aboutaleb.

In Moab wordt ook niet gewoond, ze 'zijn' er tien jaren zonder zonen te krijgen!

Geen zonen kunnen krijgen. Geen toekomst. Anti maakbaarheidsgeloof.

Potentie.

Volgorde: de jongste wordt de oudste. Tien jaar lang geen kinderen? Onvruchtbare aartsmoeders? De aartsmoeders zijn onvruchtbaar en maria maagd. Jozef is de toevoeging.

Toekomstbaring. Beschreven als een wonder.

Nu de mannen zijn uitgeschakeld komt het neer op de vrouwen. Hij doet wat alleen een man kan doen...

Vrouwenboek.

- 5) Ook die twee, Machlon en Chiljon, stierven.
Zo bleef de vrouw alleen over
zonder haar twee kinderen en zonder haar man.

Zoon staat voor toekomst, maar vrouw staat ook wel voor volk.

Zij blijft alleen over. Een vrouw zonder zonen, is als een volk zonder toekomst.

Een weduwe zonder zonen en kleinzonen, is als een samenleving zonder toekomst.

De verweesde samenleving.

We moeten terugkeren van het veld van Moab. We zijn op met kerst op weg naar Bethlehem. We moeten terugkeren naar het broodhuis. Dat moet de reflectie van deze kerstdagen zijn. We moeten als democratische samenlevingen terugkeren uit ballingschap. Want er is een zekere hongersnood in de wereld van de democratische samenlevingen. Het zal u afgelopen jaar niet ontgaan zijn: Viktor Orban in Hongarije, Vladimir Poetin in Rusland, Recep Tayyip Erdogan in Turkije, Donald Trump in de VS, Jair Bolsanaro in Brazilië. Autoritaire Verleiders noemt schrijver Casper Thomas van het net verschenen boek De Autoritaire Verleiding het: het volk, de demos, de mensen, worden verlokkt met een verhaal over een groots verloren verleden, America or Brazil great again, er worden duidelijke vijanden aangewezen en er wordt vooral benadrukt dat er overal gevaar op de loer ligt. De angst zegeviert. En dus winnen de harde krachten het nu van de zachte krachten. Build that wall, gewoon muren bouwen of mensen in sloppenwijken als nodig op staande voet executeren en over homo's maar even niet gesproken.

We zoeken nieuwe leiders, die ons uit de ballingschap laten terugkeren de kern van menselijk samenleven. Liefde, vrede en broederschap. De weg van bevrijding. De weg naar Bethlehem. Wanneer komt toch die zoon van de toekomst? Wanneer breekt in die duisternis toch de hemel open en komt dat kerstkind? Zou het deze kerst zijn?

- 6) Ze stond op, zij en haar schoondochters
en keerde terug uit het veld van Moab,

want ze had in het veld van Moab gehoord dat JHWH had omgezien naar zijn volk door hun brood te geven.

- 7) Ze trok weg uit de plaats waar ze geweest was en haar twee schoondochters met haar. Ze gingen voort op de weg om terug te keren naar het land Juda.
- 8) Naomi zei tegen haar twee schoondochters:
Ga, keer terug,
ieder naar het huis van je moeder.
Bewijze JHWH je dezelfde trouw
als die jij hebt bewezen
aan de gestorvenen en aan mij.
Geve JHWH je dat je rust vindt,
ieder in het huis van je man.

Het meest gebruikte motiefwoord in de bijbel? Ga en vrees niet. Zit je vast in je baan en je bestaan om je financieel of statusangst niet durft? Ga.

Zit je vast in je relatie omdat het maar beter zo is en maak je elkaar diep ongelukkig, maar is het onbekende wat dan zou komen te eng. Ga en vrees niet!

Wegtrekken, voortgaan op de weg, uittrekken. Heel beweeglijk. Bijbel is heel dynamisch. Alles behalve gestolde orthodoxe dogmatiekjes en massieve christendommelijke schema's van zonde en schuld. Nee, dat niet. Sterker nog, het tegenovergestelde. De bijbel roept ons op om niet vast te roesten op een plaats of in ons denken, maar onderweg te blijven. Paradigmshift. Mensen van onderweg worden kerkelijke mensen genoemd.

Wegtrekken uit de plaats. Voorttrekken. Terugkeren. Heel beweeglijk. Dat wordt terugkeren, komt alleen al 12 keer voor in hoofdstuk 1. In het heel boek Ruth nog meer en in heel de bijbel ontelbaar veel.

In de literatuur noemen we dat grondwoorden, sleutelwoorden voor de uitleg van het verhaal. Stepstones om op te staan. In de bijbel ben je zowel onderweg van Egypteland naar het Beloofd land. Als ook altijd bezig terug te keren naar de kern. Van Egypteland naar Beloofd land is lineair, maar de bijbels is vooral ook circulair. Zo is de indeling vertelde ik u al. Maar ook in denken. Jouw in den beginne, beginsel, jouw princip. Is de hart van een cirkel. De steen in de vijver van waaruit kringen ontstaan. Als je met een passer een cirkel trekt, de punt in het midden. Het principe, de kern.

We geraken in ons leven vaak van de kern af, als mens, als organisatie, als maatschappij. We moeten terug naar de kern. Terug naar het in den beginne. Back to basics. Waar was het ons om begonnen? De waartoe vraag. De why vraag in managementliteratuur.

Beiden wegen, die weg van egypteland naar het beloofd land, en de weg terug, noemt de bijbel Exodus en Exile. Ommekeer en uittocht. Ommekeer uit ballingschap is uittocht uit Egypte.

Maar nu die Naomi.

De weduwe zonder zonen. Het volk zonder toekomst. De verweesde samenleving. In de woestijn ver van het broodhuis. Zonder man, zonder kind. Hoe zorgen we ervoor dat ze niet bij de pakken gaat neerzitten. Opstanding!
Het paasmotief! Opstaan is de inleiding van een bewuste daad.

Dan komt die gekke personage met een onuitsprekelijke naam. Zonder klinkers. Niet te grijpen en te begrijpen maar als een waarachtig mens. Allerlei goden.

zien, horen, kennen. Menselijke eigenschappen. Een mensengod. Als een ik en een jij. Mens is een relationeel wezen. Hij kent, hij hoort, en ziet. En dat is wat hij hier doet. Hij ziet. Dat er wordt omgezien Dat geeft brood!

- 9) Naomi kuste hen
maar zij verhieven hun stem en weenden.
- 10) Ze zeiden tegen Naomi:
Welzeker, we keren met u naar uw volk terug.
- 11) Maar Naomi zei:
Keert terug, mijn dochters.
Waarom zouden jullie meegaan met mij?
Heb ik nog zonen in mijn ingewand
die jullie tot mannen zouden kunnen zijn?
- 12) Keert terug, mijn dochters, gaat!
Ik ben immers te oud om een man toe te behoren.
Maar al kon ik zeggen: 'er is hoop voor mij',
ook al zou ik nog deze nacht een man toebehoren
en ook al zou ik zonen baren,
- 13) zouden jullie er dan op wachten
tot ze groot geworden zouden zijn?

Zou jullie daarom verhinderd worden
een man toe te behoren?
Nee, toch, mijn dochters!
Want mijn lot is veel te bitter voor jullie,
tegen mij is immers de hand van JHWH uitgegaan.

Een vooruitwijzing op 1:20. Noem mij geen bittere.

- 14) Toen verhieven zij hun stem en weenden opnieuw.
Orpa kuste haar schoonmoeder,
Ruth echter kleefde haar aan.

Orpa maakt haar naam waar. Maar geen Judaskus, niet iets negatiefs. Je schoonmoeder is als weduwe hulpeloos en depressief, kom alsjeblieft lieve schoondochter weer thuiswonen om haar bestaan te redden, vergeet je eigen leven en bouw vooral zelf geen eigen leven op. De figuur Orpa is opgevoerd om de verrassing van de trouw van Ruth literair groter te maken. Orpa is niet the bad woman, en Ruth the good. De trouw van Ruth is bijna onmenselijk.

Maar misschien is dat wel het punt: de bijbelse god is een mensengod, maar waar de trouw van een mens ophoudt, gaat zijn trouw door: anders gezegd. Waar in een normale menselijke verhouding wordt gezegd: ik zou het wel willen, maar ik kan het gewoon eenvoudigweg niet van je vragen, Als jij niet, dan ik toch nog steeds.

- 15) Zij zei:
Zie, je schoonzuster keert terug
naar haar volk en naar haar goden.
Keer terug, achter je schoonzuster aan.

Atheïsme bestaat niet.. Iedereen heeft zijn godje.

Er zijn inderdaad wel degelijk goden, meervoud. Allerlei goden. Je moet dus eerst atheïst worden om de juiste god over te houden.

- 16) Maar Ruth zei:
Dring er bij mij niet op aan u te verlaten
door terug te keren, weg van u.
Want waarheen u gaat, zal ik gaan
en waar u vernacht, zal ik vernachten,
uw volk is mijn volk en uw god is mijn god;

Je zult toch, zei de dominee in 2002, lieve Máxima, momenten hebben gekend dat je dacht: moet ik dit wel doen; met hem meegaan naar een land ver van het mijne, naar een vreemd land en een vreemd volk, met een andere geschiedenis, een andere identiteit, een andere cultuur? Een keuze die ook pijn zou meebrengen en van velen het nodige heeft

gevraagd. Er moeten soms stemmen in je zijn opgegaan, die zeiden:
'Keer terug, mijn dochter. Keer terug naar je volk.'

- 17) waar u sterft wil ik sterven
en ook daar wil ik begraven worden.
Zo moge JHWH mij doen, ja nog sterker:
zelfs de dood zal geen scheiding maken
tussen u en mij.

Een belijdenis op leven en dood.

- 18) Toen ze zag dat ze vastbesloten was
met haar mee te gaan,
hield ze op tot haar te spreken.
19) Zo gingen zij, getweeën, tot zij in Bethlehem kwamen.

Zo gingen zij, als jij en ik, naar Bethlehem. Daar zal de beslissing vallen:
een zoon misschien als kerstkind?

En het geschiedde,
toen zij in Bethlehem gekomen waren,
dat de hele stad om hen in beroering was.
Zij zeiden:
Is dat niet Naomi?

En het geschiedde nog een keer. Ze komen terug in Bethlehem. Nu
moet het wel gaan gebeuren. Dat kerstkind zal toch wel hier in
Bethlehem geboren gaan worden. Het moet ervan gaan komen. Alles
en iedereen in beroering. Is dat niet de lieflijke?

- 20) Maar Naomi zei tegen hen:
Roep mij niet bij de naam Naomi,
roep tegen mij Mara,
want Sjaddai heeft het mij zeer bitter gemaakt.

Naomi leeft nog in het ballingschap ook al is ze terug in
Bethlehem, het broodhuis.
De naam die je krijgt, is de rol die je krijgt te spelen.
Roepnaam, roeping, beroep. Neeltje Maria Min.

Sjaddai heeft mij kwaad aangedaan. De precieze betekenis van Sjaddai
is onbekend maar Komt zeer veel voor in het boek Job. Ter
verantwoording roepen, op het beklagde bankje. Niet van alle machten

en krachten, maar erkent dat er andere machten en krachten zijn. En je daar tegen verzetten. Dat doet hij juist maar toch mag je boos zijn op hem. Zoals je ongewild weleens onterecht maar toch chagrijnig mag zijn op je geliefde.

Heel anders dan de Griekse goden. Godsdienst. Nee, Dienst aan een mens.

21) Ik, vol ben ik heengegaan,
maar leeg deed JHWH mij terugkeren.
Waarom zou u tegen mij Naomi roepen,
nu JHWH zich tegen mij verklaard heeft
en Sjaddai mij kwaad heeft gedaan?

Kwaad is naar bijbels besef dat het menselijk leven en de menselijke toekomst verstoord wordt of onmogelijk wordt gemaakt. Terwijl goed juist alle perspectieven weer opent.

22) Zo keerde Naomi terug met Ruth,
de Moabitische, haar schoondochter
die terugkeerde uit het veld van Moab.
Ze kwamen te Bethlehem
bij het begin van het maaien van de gerst.

In contrast met het kwaad van Naomi is de hoop die gloort bij Ruth. De Moabitische.

Turn, Turn, Turn, Tijd om te zaaien, tijd om te oogsten.

Het werd breed bekend als hitsingle uit 1965 van de Amerikaanse band [The Byrds](#).

To every thing there is a season, and a time to every purpose
under the heaven:

A time to be born, and a time to die; a time to plant, a time to reap
that which is planted;

Laat we zingen.

2 : 1

1) Naomi nu kende een bekende van haar man,
een man die een kerel van vermogen is,
uit de familie van Elimelech;

(..) zijn naam is Boaz.

Een kerel van vermogen.

Koning. Wij allemaal zijn koning. Wat doe je met met je talenten en de beslissingen die jij kan maken? Hoe ben je koning? De elite.
Vermogen. Box 3.

De strijd voor rechtvaardigheid draait niet om liefdadigheid maar om systemische bevrijding tot gelijkwaardigheid en broederschap

Met wat voor een koning hebben we vandoen? David. Jezus. Elimelech.
Eerst cynisch, maar toch koningschap. Misschien wordt er een koningskind, een kerstkind geboren.

Boas. In hem is sterkte.

4 : 18 - 22

- 18) Dan neemt Boaz Ruth aan,
zij wordt hem tot vrouw
en hij bekende haar en ging tot haar in.
Zo gaf JHWH haar, dat zij zwanger werd,
en zij baarde een zoon.

Alsof het het kerstevangelie zelf is.

- 19) Dan zeggen de vrouwen tot Naomi:
gezegend JHWH!
die jou een lossen niet heeft onthouden.
Dat in Israël zijn naam wordt geroepen!
- 20) Hij zal het voor jou zijn
die je bezieling doet terugkeren

Terugkeer, omkeren, keer op keer Ummekehr, niet bekeren, afkeren,
van iets of iemand.

Hoe keert zij om van die doodlopende weg?

en je in je grijsheid zal verzorgen;
want je schoondochter die jou zo liefheeft
heeft hem gebaard
en zij is voor jou beter
dan zeven zonen!

- 21) Naomi neemt de pasgeborene aan
zette het op haar schoot,
en wordt zijn voedstermoeder.

- 22) De buurvrouwen roepen voor hem een naam uit
en zeggen:
er is voor Naomi een zoon gebaarnd!
en ze roepen als zijn naam:
Obed,
Deze is de vader van Jesse, de vader van David.

Een kerstkind. Niet Ruth baarde een zoon, maar er is voor Naomi een zoon gebaarnd! Een nieuwe toekomst voor de bittere bij wie het donker was geworden.

Maar hoe liep het af met Diederick, Nina, Erik en Petra? Op de eerste plaats zei de dominee: Leuk, zo'n losse eenmalige activiteit zoals er zo vele evenementen zijn, maar dat geestelijk brood en fitness voor de geest vraagt om een reguliere basis zoals de sportschool dat ook van je vraagt. Daarna zei de dominee: Prima, hier bij deze family office op deze plek, maar laten we naar een bezielde plek gaan. Een fysieke plek voor ontmoeting en inspiratie. Voor je ankers. In de havensteden Amsterdam, Rotterdam, en de droom is een zingevingshotel in Valencia.

En dat is wat ik nu ook tegen u zeg. En dat is wat het bestuur ook tegen de belastinginspecteur zei.

Leren, Dienen, en Vieren.
De Nieuwe Universiteit voor leven en werk
De Nieuwe Poort voor werk en hoop
De Nieuwe traditie voor rouwen en trouwen

Wij vragen een collecte bij de deur. Kerk 3.0, cash of elektronisch.

Allen, Nina, Diederick, Petra, Erik, u en ik inclusief Fatima en Farid. Wij allemaal kwamen vanavond tot de ontdekking dat we heel wat vermogen hebben. Dat in ons een Boas is. Dat in ons sterkte en kracht zit om op te staan voor mensen die dat niet hebben. Opstaan als een lossen, een bevrijder om op onverwachte momenten trouw te bewijzen als een Ruth. Beter dan 7 zonen. Iedereen op zijn eigen manier. Wij allemaal zijn op een wijze koning. Maar proberen wij groot te worden ten koste of ten bate van mensen? Opstaan als een rechtvaardig koning klein en groot heft de hongersnood op en vult de leegte van het bestaan totdat onze bezieling terugkeert. Wow, wat als onze bezieling terugkeert. Dan houden we ons niet zozeer aan regels en gewoonten of aan normen en waarden, nee, dan stroomt ons hart rijkelijk bij ons over. Inspiratie, movement, flow, een messiaanse beweging, de hemel lijkt open te scheuren en imagine, u en ik worden als Obeds, dienstknechten.

Maar verval daarbij niet in maakbaarheidsgeloof. Onze toekomst maken we niet, toekomst kom op je toe. Er zijn machten en krachten waarvan

wij allen wensen te worden bevrijd. Des te meer leven van open handen, van het even niet weten, van het nooit zullen weten. Leren leven van nieuwsgierigheid, van ontvankelijkheid, van verwondering van een kind, ja van een kerstkind. Een zoon komt op ons toe. Made in heaven? Zonder maakbaarheid van man en vrouw? Ja, zeker! Deze kerst nog. Midden in de winternacht, gaat de hemel open. Het koningskind komt op ons. Jezus, hij die bevrijdt. Toekomst. De bijbelse god wordt mens. Nu wij nog.